

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 348/07-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. marca 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka, zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť J. K., B., a F. V., B., zastúpených advokátkou Mgr. N. S., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 30 C 165/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. K. a F. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 30 C 165/00 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Pezinok ako právnenému nástupcovi Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 613/08 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. J. K. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 70 000 Sk (slovom sedemdesiatisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. F. V. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 70 000 Sk (slovom sedemdesiatisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

5. Okresný súd Bratislava III je p o v i n n ý uhradiť J. K. a F. V. trovy konania spolu v sume 10 216 Sk (slovom desaťtisícdivestošestnásť slovenských korún) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet ich právnej zástupkyne advokátky Mgr. N. S., B.

6. Vo zvyšnej časti sťažnosti J. K. a F. V. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 348/07-11 z 11. decembra 2007 prijal na ďalšie konanie sťažnosť J. K. a F. V. (ďalej len „sťažovatelia“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 30 C 165/00.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu k sťažnosti vyjadril podaním sp. zn. Spr 3815/07 zo 7. februára 2008, v ktorom okrem iného uviedol:

„Vec napadla pôvodne na Okresný súd Pezinok dňa 26. 07. 2000 o určenie vlastníckeho práva vydržaním. Dňa 09. 11. 2000 sudkyňa Okresného súdu Pezinok vec postúpila Okresnému súdu Bratislava III. Dňa 23. 11. 2000 bol spis doručený Okresnému súdu Bratislava III. Dňa 23. 03. 2001 bol zaplatený súdny poplatok. Dňa 04. 11. 2004 bol navrhovateľ uznesením vyzvaný na odstránenie väd návrhu a zaslanie ocenenia predmetu konania. Dňa 08. 06. 2006 doručené uznesenie zo dňa 04. 11. 2004 právneho zástupcovi navrhovateľa. Dňa 21. 09. 2006 - rozhodnuté uznesením - návrh odmietnutý. Dňa 17. 10. 2006 súdu doručené odvolanie voči uzneseniu o odmietnutí návrhu zo dňa 21. 09. 2006. Dňa 09. 11. 2006 bol spis predložený Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní. Dňa 12. 01. 2007 bol spis Krajským súdom v Bratislave vrátený s tým, že uznesenie o odmietnutí návrhu bolo zrušené. Dňa 16. 03. 2007 uznesením pripustená zmena návrhu. Dňa 05. 04. 2007 súdu doručené vyjadrenie Obvodného pozemkového úradu, doručené vyjadrenie odporkyne v I. rade a návrh odporkyne na oslobodenie od súdnych poplatkov. Dňa 04. 05. 2007 zasielaná výzva súdu na zdokladovanie osobných a majetkových pomerov.

Predmetný spis bol pridelený od 26. 07. 2000 do 22. 03. 2001 zákonnej sudkyňi Okresného súdu Pezinok JUDr. A. K. Od 22. 03. 2001 do 01. 08. 2007 vec vybavoval ako zákonný sudca Okresného súdu Bratislava III JUDr. L. S. Po preložení sudcu JUDr. L. S. na Krajský súd v Bratislave predmetnú vec prevzal spolu so 180-timi nevybavenými vecami sudca JUDr. T. M. v septembri 2007. V októbri 2007 bola predmetná vec daná na lehotu 10. 01. 2008 z dôvodu reoptimalizácie súdnej sústavy a vec bola odstúpená Okresnému súdu Pezinok, kde je vedená pod sp. zn 5 C 613/08 a bola pridelená do oddelenia sudkyne JUDr. M. U.

Podľa vyjadrenia zákonného sudcu ide o komplikovanú vlastnícku vec a do jeho prevzatia nebol vo veci vytýčený termín pojednávania. Do konca roku 2007 vo veci nevytýčil pojednávanie z časových dôvodov ako i z praktického dôvodu, nakoľko od 01. 01. 2008 je na vybavenie veci príslušný Okresný súd Pezinok.“

Rovnaké skutočnosti zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a predmetného súdneho spisu.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 30 C 165/00 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, a práva na spravodlivé a verejné prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ (napr. IV. ÚS 59/03), pričom „tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (napr. III. ÚS 127/03).

Ústavný súd pripomína, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je príkazom pre všetky štátne orgány na také konanie, ktoré vytvára právnu istotu

pre subjekty práva. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom procesnoprávných inštitútov, ktoré sú štátne orgány vrátane všeobecných súdov povinné efektívne a vecne správne využívať. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) obsahuje viaceré účinné prostriedky zabezpečujúce plynulosť a optimálnu dĺžku súdneho konania, ktorej výsledkom je právoplatné rozhodnutie a stav právnej istoty.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci (1), správanie účastníka (2) a postup súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada v rámci prvého kritéria aj na predmet sporu (povaha veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. II. ÚS 32/02, IV. ÚS 202/05).

Pri uplatnení týchto kritérií však ústavný súd berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že „súd bol celkovo nečinný a od podania žalobného návrhu neuskutočnil vo veci žiadne úkony“ (II. ÚS 4/03, II. ÚS 177/03, II. ÚS 244/03, III. ÚS 99/07).

Ako zo sťažnosti, tak aj z vyžiadaného spisu okresného súdu vyplýva, že od 23. novembra 2000, keď bol spis doručený okresnému súdu a vec pridelená zákonnému sudcovi, doteraz nebolo nariadené ani jedno pojednávanie. Okrem jednoduchého úkonu (výzvy na odstránenie nedostatkov žaloby v novembri 2004) a neefektívnych úkonov (napr. jeho rozhodnutia z 21. septembra 2006 o odmietnutí žaloby, ktoré bolo odvolacím súdom zrušené 30. novembra 2006, o pripustení zmeny petitu žaloby zo 16. marca 2007) a tiež aj výzvy na zdokladovanie osobných a majetkových pomerov žalovanej v máji 2007, až do prijatia sťažnosti ústavným súdom bol okresný súd vo veci úplne nečinný.

Ústavný súd tiež konštatuje, že sťažovatelia neprispeli k predĺženiu doterajšej doby konania, viackrát počas konania žiadali, aby okresný súd určil termín pojednávania, a podali aj sťažnosti na zbytočné prietahy. Ani okresný súd vo svojom vyjadrení nemal k ich správaniu výhrady.

Vyjadrenie okresného súdu, že „*ide o komplikovanú vlastnícku vec*“, ústavný súd vzhľadom na to, že k dokazovaniu okresný súd dosiaľ vôbec nepristúpil, nemohol v žiadnom prípade akceptovať.

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ústavný súd preto na základe uvedeného konštatoval, že nečinnosťou a neefektívnou činnosťou okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 30 C 165/00 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy „Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal“ [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

Vzhľadom na to, že podľa zákona č. 511/2007 Z. z. z 23. októbra 2007, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, okresný súd vec vedenú pod sp. zn. 30 C 165/00 už v čase rozhodovania ústavného súdu odstúpil Okresnému súdu Pezinok,

kde je v súčasnosti vedená pod sp. zn. 5 C 613/08, ústavný súd prikázal konať vo veci už tomuto všeobecnému súdu, a nie Okresnému súdu Bratislava III, ako to požadovali sťažovatelia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali priznať finančné zadost'účinenie každému v sume 100 000 Sk poukazujúc na to, že *„sú osoby vysokého veku. ktoré vedú usporiadaný a nekonfliktný život a každý kontakt so súdom vnímajú citlivo a zodpovedne. Postupom Okresného súdu Bratislava III však nutne nadobudli pocit krivdy, neistoty a beznádeje, keď Okresný súd Bratislava III už aj vedomý si svojho pochybenia po uznaní protiprávneho stavu neuskutočnil žiaden úkon, aby prieťahy v konaní odstránil. Presvedčenie sťažovateľov o nevyožiteľnosti práva sa teda netýka len nároku voči konkrétnym fyzickým osobám, ale najmä voči samotnému súdu, ktorého základným poslaním by pritom mala byť ochrana zákonnosti“*.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'účinenia.

Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'účinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania a zistenú dobu nečinnosti okresného súdu dospel ústavný súd k záveru, že finančné zadost'účinenie každému sťažovateľovi v sume

70 000 Sk, ktoré je okresný súd povinný zaplatiť v súlade s výrokom tohto nálezu, je náležitou satisfakciou spojenou s porušením ich základného práva. Preto ich žiadosti v požadovanom rozsahu nevyhovel.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou Mgr. N. S.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk.

Odmena vypočítaná ústavným súdom za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v prípade dvoch sťažovateľov predstavuje sumu 10 216 Sk. Za jeden úkon patrí odmena pre každého sťažovateľa v sume po 2 970 Sk a ku každému úkonu režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) v sume 178 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola však znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb (§ 13 ods. 3 vyhlášky).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2008